

Het systeem voldoet, de regels niet

Michiel Maas

De Brandweer en de Rijksoverheid willen dat er voor brandveiligheid vaker 'risicogericht' in plaats van 'regelgericht' wordt gedacht. Peter van de Leur, senior adviseur brandveiligheid bij ingenieursbureau DGMR zet zijn vraagtekens bij deze beleidsverandering. Hij pleit voor een grotere deskundigheid bij brandveiligheidsvraagstukken. En voor duidelijkere regels.

prof. ir. Peter van de Leur, adviseur brandveiligheid

Helderheid over de verantwoordelijkheid

Het onderzoek naar de Schipholbrand in 2005 was voor de brandweer en de verantwoordelijke ministers destijds de aanleiding voor een beleidswijziging. Er moest meer aandacht komen voor speciale brandveiligheidsmaatregelen voor kwetsbare groepen in scholen, zorggebouwen en gevangenis. En het moest duidelijk zijn dat brandveiligheid in de eerste plaats de verantwoordelijkheid is van de eigenaar én de gebruikers van een gebouw.

'De hele boel moet op de schop,' zegt Van de Leur, 'omdat de overheid en de brandweer ontevreden zijn over de regels in het Bouwbesluit; uit onderzoeken blijkt namelijk dat ze niet goed werken. Bovendien blijkt ook dat burgers en bedrijven vaak niet of nauwelijks op de hoogte zijn van brandveiligheidsregels en zich niet verantwoordelijk voelen. En na een incident waar iets mankeerde aan de brandveiligheid, wordt al heel snel naar de overheid en de brandweer gewezen. Zij hebben daar genoeg van en komen tot de conclusie dat er dingen systematisch fout gaan.'

Voorlichtingscampagnes hebben weinig effect

Maar dat gaat te ver, vindt Van de Leur. 'Ik deel die mening niet. We hebben in Nederland zo ongeveer het kleinste aantal dodelijke slachtoffers door brand. Dan doen we hier kennelijk toch iets goed.' Hij verwacht weinig van de maatregelen in het Actieprogramma Brandveiligheid: 'Natuurlijk is bewustwording belangrijk en ik denk ook dat een risicoanalyse nuttig is. Je kunt dan al bij de bouw maatregelen nemen die op de risico's zijn afgestemd. Maar een voorlichtingscampagne over brandveiligheid zal weinig verbeteren aan de veiligheid van gebouwen. Slechts weinig burgers en bedrijven maken een brand mee, waardoor ze bij dat risico niet vaak en niet lang zullen stilstaan.'

Duidelijker regels een meerwaarde voor Bouwbesluit

Het brengt Van de Leur automatisch bij zijn andere punt: de onnavolgbaarheid van de regelgeving. 'De bedoeling van de regels over brandveiligheid in het Bouwbesluit was dat ze eenvoudig, eenduidig en duidelijk zouden zijn. Nou, dat is niet gelukt. Het is een wollige, door juristen opgestelde tekst, die op allerlei manieren te interpreteren valt. Zelfs wij, als specialisten, hebben grote moeite om ermee om te gaan.' Van de Leur pakt het Bouwbesluit erbij. 'De artikelen over vluchtroutes zijn goede voorbeelden van die onduidelijkheid. Er worden definities en redeneringen gebruikt die onbegrijpelijk zijn en elkaar tegenspreken. En ondanks deze regels is het nog steeds mogelijk om gebouwen te maken die vanuit het brandveiligheidsoogpunt bezien levensgevaarlijk zijn. Ik krijg vaak genoeg plannen onder ogen die voldoen aan het Bouwbesluit, maar waar ik nooit mijn goedkeuring aan zou geven. Als je die regelgeving beter, helder en overzichtelijker maakt, dan kun je veel veiliger bouwen zonder direct naar risicoanalyses te verwijzen.'

Werken aan deskundigheid voor betere toetsing

En hoe moet het straks met de toetsing van risicoanalyses voor gebouwen? Gemeenten hebben al zoveel moeite om de benodigde deskundigheid te vinden om 'gewone gelijkwaardige oplossingen' te toetsen, laat staan de nog veel complexere risicobenaderingen.

Van de Leur: 'Ik denk dan ook dat het weinig zin heeft om de burger of bouwweigenaar te verplichten een cursus brandveiligheid te volgen, maar dat het veel beter is om de regels te verbeteren, zodat de experts er beter mee omgaan en veiliger oplossingen kunnen aandragen. Dat zou de behoefte om naar een risicobenadering te grijpen al kunnen verkleinen. Gecombineerd met een serieuze inspanning om de deskundigheid te vergroten van de mensen die er dagelijks mee te maken hebben (zie ook het pleidooi van Johan Koudejs in het stuk van Jan Sterk, elders in deze special), zodat als risico-analyse nodig is, deze ook deskundig opgesteld en getoetst kan worden.'

